

**VISUOMENINĖS ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS IR PRIEŽIŪROS KOMISIJOS
PRIE VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS POSĘDŽIO
PROTOKOLAS**

2019-07-25, Nr. 24
Vilnius

Posėdis įvyko 2019-07-25
Pasitarimo pirmininkas – Dainius Labeckis
Pasitarimo sekretorė – Milda Laužikaitė

DALYVAVO:

Komisijos nariai Andreas Byrne, Banga Grigaliūnaitė, Algis Davenis, Pranas Gudaitis, Dainius Labeckis, Milda Laužikaitė, Laura Pačtauskaitė, Roma Vasyliūtė-Byrne.

SVARSTYTA:

1. Dėl Sapiegų parko želdinių būklės ekspertizės.
2. Dėl Kalnų parko želdinių būklės ekspertizės.
3. Kiti klausimai.

NUTARTA:

1. Patvirtinti 2019-07-20 parengtas Sapiegų parko centrinės dalies želdinių būklės ekspertizės išvadas su pastabomis dėl tvarkymo (pridedama, su priedais) ir pateikti jas suinteresuotoms pusėms. Rekomenduojama remtis vykdant parko priežiūrą bei rengiant jo tvarkybos projektą.
2. Vykdant Kalnų parko želdinių būklės ekspertizę, siekiant efektyvumo ir įvairiapusiškumo, pasikvesti ekspertų grupę, kurioje dalyvautų įvairių aktualų sričių specialistai. Remtis projektine dokumentacija, susijusiais tyrimais, Želdynų planavimo komisijos atliktos ekspertizės išvadomis, ekspertizes terminus ir tvarką derinant su VMSA Želdynų poskyriu.

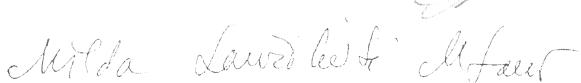
PRIDEDAMA:

1. Posėdžio dalyvių sąrašas
2. Sapiegų parko centrinės dalies želdinių būklės ekspertizės išvados ir pastabos dėl parko tvarkymo (4 l.),
3. Želdiniai, gerinantys aplinkos estetiką (priedas prie Sapiegų parko centrinės dalies želdinių būklės ekspertizės išvadą, 2 l.),
4. Sapiegų dvaro parko arborifloros aprašas ir arboristikos paslaugų apimties lentelė, excel.
5. Raštas dėl Vilniaus Sapiegų parko medžių ekologinio ir kultūrinio reikšmingumo (4 l., kopija).

Pasitarimo pirmininkas

Pasitarimo sekretorė

**Visuomeninė želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija
prie Vilniaus miesto savivaldybės administracijos**

Sapiegų parko centrinės dalies želdinių būklės ekspertizės išvados ir pastabos dėl tvarkymo

2019-07-20

Ekspertizės objektas – Sapiegų parko Vilniuje (kultūros vertybių registre: Sapiegų rezidencijos, trinatorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso parkas, un. k. 25773) centrinės dalies želdiniai, jų tvarkymas. Komisija, atlikdama ekspertizę, ją apibendrindama ir teikdama rekomendacijas, vadovavosi LR Aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. Nr. D1-673 patvirtintu Želdinių būklės ekepertizės tvarkos aprašu, LR paveldosaugos teisės aktų nuostatomis, vertingų gamtinių teritorijų apsaugos principais, VMSA pateiktais projektiniais dokumentais ir kitais teisės aktais. Pasitelktos ekspertų išvados, kurios pridedamos kaip šio akto priedas (Raštas dėl Vilniaus Sapiegų parko medžių ekologinio ir kultūrinio reikšmingumo, 4 l.) ir vertintinos kaip šios ekspertizės dalis. Atliekant ekspertizę taip pat dalyvavo dr. Banga Grigaliūnaitė (Komisijos narė, biologė, GTC Botanikos institutas), Dainius Labeckis (Komisijos pirmininkas, parkotyrininkas, VDA Dailėtyros institutas, ICOMOS narys), Sigitas Algimantas Davenis (Komisijos arboristikos ekspertas, Lietuvos arboristikos centras, EAC narys), Milda Laužikaitė (Komisijos sekretorė, asociacijos "Išsaugokime Vilniaus medžius" narė). Šiame akte pateikiamos bendros išvados želdinių būklės, rekomendacijos dėl želdyno tvarkymo ir pastabos dėl projekto, susijusios su želdiniais. Išvados ir rekomendacijos dėl atskirų medžių ir jų grupių pateikiamos prieduose (Želdiniai, gerinantys aplinkos estetiką, 2 l., Sapiegų dvaro parko arborifloros aprašas ir arboristikos paslaugų apimties lentelė, excel).

Parke atliekant želdinių būklės ekspertizę ir ekologinį vertinimą, buvo išskirti estetiniu požiūriu vertingi medžiai ir jų grupės, buvo nustatyta teritorijos rūsinė įvairovė ir ekologinė vertė. Aptiktos Lietuvoje ir Europoje saugomos gyvūnų rūšys arba jų veiklos pėdsakai (niūriaspalvis auksavabalas (*Osmoderma barnabita*), rudasis nakviša (*Nyctalus noctula*), vėlyvasis šikšnys (*Eptesicus serotinus*), šiaurinis šikšnys (*Eptesicus nilssonii*), mažasis nakviša (*Nyctalus leisleri*), dvispalvis plikšnys (*Vespertilio murinus*), klykuolė (*Bucephala clangula*), žalioji meleta (*Picus viridis*) ir kt. Parko želdiniai vertintini kaip šių rūsių buveinė, o brandžių, ypač drevėtų medžių ir apskritai ekologinės pusiausvyros išsaugojimas yra joms gyvybiškai svarbus. Tai įpareigoja gamtines ir kultūrines parko vertes saugoti kaip vieningą visumą, jų dirbtinai nesupriėšinant, o paveldotvarkos principai ir galimi sprendimai atkuriant turėtų būti derinami su gamtotvarka.

Vyraujanti želdinių būklė vertintina kaip patenkinama, tačiau pastebimas želdinių vertės mažėjimas dėl natūralių, klimatinų ir ypač žmogiškųjų veiksnių. Parke kelių medžių kamienai pažeisti puvinio, tankesnėse vietose yra stelbiamų medžių, natūrali jų lajų defoliacija, tačiau daug dažnesni ir reikšmingesni mechaniniai pažeidimai: pažeisti kamienai ir kakleliai, blogas genėjimas ir su tuo susijusios lajų pažaidos, perspektyvoje galinčios lemti medžių būklės blogėjimą ir pavojingumą. Per pastaruosius keletą metų buvo nupjauta nemažai medžių, vertingų istoriniu ir gamtiniu požiūriu, jų tarpe >7 senos liepos (tai sudaro žymią dalį visų išlikusių seniausiuju parko medžių, kurių tikėtinis amžius >200 - 250 metų). Daugelis saugotinų medžių yra mechaniskai sužaloti žoliapjovėmis ir kitokia technika (pvz., šermukšnis 1.23), daugelis pažeidimų atsiradę per paskutinius keletą metų (pvz., lajų sukėlimas tuopoms 3.40, 3.42-3.47, liepoms, klevams). Atskiros parko zonos tvarkomos netolygiai, seniausiai liepai yra tinkamai atlirkas lajos surišimas ir redukavimas, kitiems medžiams kvalifikuota arboristinė priežiūra netaikoma, parkas tvarkomas be aiškių koncepcijos.

Pažymėtina ir parko architektūros nekokybės restauracija bei nepriežiūra: neseniai mūryta siena ir trinkelėmis apmūryti nauji laiptai jau smarkiai išstrupėję, nėra požymių, kad šie griūvantys statiniai kada nors būtų buvę taisomi, palaipsniui parke gausėja estetiškai menkaverčių elementų. Po atliktų parko tvoros (L. Sapiegos g.) tvarkymo darbų nunykę daugelis palei ją augusių senųjų medžių. Tai rodo

galimus pažeidimus, padarytus statybų metu. Jau anksčiau buvo nustatyta, kad daliai Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso teritorijoje augančių medžių buvo pažeistos šaknys, tuo remiantis, jie ir kai kurie kiti medžiai buvo pašalinti 2019 m. birželio mén. (leidimas A320-673/19(2.3.1.20-UK2 ir kt.). Šiuo pagrindu komisija konstatuoja, kad parko priežiūros ir tvarkymo darbai iki šiol (mažiausiai 10 metų) buvo vykdomi netinkamai.

2019 m. birželio mén. pabaigoje pašalinus statybvietais aptvarą, parko priežiūros darbai šioje dalyje buvo atnaujinti: pjaunama žolė, pastatyta suoliukų, parke gausu poilsiaujuančių lankytojų (eilinį liepos vakarą $>1/2$ suoliukų užimti, dalis lankytojų ilsisi medžių pavėsyje ant žolės). Tačiau taip pat nustatyta trūkumų vykdant naujus parko priežiūros darbus. Pavyzdžiu, 2019 m. liepos mén. buvo mechanizuotai, iki pat žemės, vietomis net su dirvožemio sluoksniu nupjauta visa veja, išskaitant estetiskai vertingas pievas su žydičiais augalais (pvz. *Campanula latifolia*), buvo nupjautos atžalos nuo istorinių liepų kelmu, kurias derėtų saugoti, o medžių genėjimas ir toliau vykdomas netinkamai. Be to, parko teritorijoje atsivérė pavojų lankytojams keliantys objektais: lengvai atidengiamas kanalizacijos šulinys, atvira prišukslinta slėptuvė. Dalis parko teritorijos paversta automobilių aikšteli, kurioje vienu metu parkuoja iki 30 automobilių. Toks parko naudojimas nedera su reprezentacine istorinio želdyno paskirtimi ir yra jam žalingas kaip taršos šaltinis.

Atsižvelgiant į visa tai, šiuo metu metu vykdoma parko priežiūra įvertinta kaip nekvalikuota ir nepatenkinama. Kadangi parko priežiūros ir tvarkymo bendras lygis nesikeičia eilę metų, o jo būklė palaipsniui bloginama, rekomenduojama ją keisti iš esmės, visų pirma atsisakant nekokybiskas paslaugas teikiančių įmonių paslaugų ir pavedant priežiūrą tinkamai pasirengusioms įmonėms (pvz., atitinkančioms kaimyninėse šalyse tokiemis darbams keliamus reikalavimus). **Rekomenduojama kvalifikuota arboristinė viso parko priežiūra.** Daugeliui vertingiausią medžių yra būtinis gydymas ir augimo sąlygų gerinimas. Genėjimo darbus rekomenduojama atlikti parengus detalizuotą planą, atsižvelgiant į jų vegetaciją ir paukščių veisimosi pabaigą (apytikriai nuo liepos vidurio iki spalio mén.). Paukščių perėjimo ir veisimosi laikotarpiu rekomenduojama atlikti tik būtiniausius arboristinius darbus, nevykdant aukštalipių darbų arba juos vykdant triukšmo nekeliančia įranga. Genėjimo darbus turėtų atlikti darbininkai, turintys (mažiausiai) darbininko arboristo specialybę arba arboristo kompetenciją patvirtinančią dokumentą.

Žemės kasimo, dangų ardymo darbus rekomenduojama atlikti nenaudojant sunkiosios technikos, maksimaliai saugant medžių šaknyną (taikant šaknų nupūtimo metodiką polajje, nenaudojant agresyvių medžiagų). Nerekomenduojama kurti sutankintų bosketų, kadangi tai ne tik nėra pakankamai pagrįsta istoriniaiškai šaltiniai, bet ir neigiamai atsilieptų teritorijoje aptiktų retujų rūšių (pvz. niūriaspalvio auksavabalių) išlikimui, be to, tai labai apsunkintų parko priežiūrą. Rengiant projektą, reikia atsisakyti bet kokių naujų inžinerinių tinklų, kurie nebūtini kultūros paveldo priežiūrai ar eksponavimui. Siūloma uždaryti automobilių parkingą šalia parko vartų, čia esančią aikšteli paliekant išimtinai parko prižiūrėtojų reikmėms, o projektuojant dalį jos panaikinti.

Želdyno estetinė būklė taip pat gerintina, profesionaliai išryškinant jo vertes. Komisijos nuomone, leistinas subtilus identifikuotų autentiškų istorinių elementų ar jų vietų (takų tinklo) išryškinimas, nepažeidžiant vertingų medžių (ypač saugant jų šaknis), taip pat laiptų, suoliukų, skulptūrų įrengimas hipotetinėse istorinėse jų vietose. Daugeliui parko elementų atkurti būtini detalūs istoriniai tyrimai, kurie pagrįstų šių elementų istoriškumą, vertingumą, atkūrimo būdus, galimybes ir prasmę, įvertinant įvairių laikotarpių paveldą. Rekomenduojama taisytis specialiųjų planų ir tikslinti parko vertingasių savybes, remiantis ne idėjomis, o išsamiais tyrimais ir želdynų tvarkybos principais, kartu atsižvelgiant į urbanistinj, architektūrinj, sociokultūrinj kontekstą, kuriame šis parkas funkcionuoja ir turėtų būti komponuojamas. Kraštovaizdžio architektūros priemonėmis siektina užtikrinti šios visumos vidinę estetinę darną, dermę su aplinkiniu miestovaizdžiu ir kultūrinj-rekreacinj funkcionalumą. Jeigu bus sutarta pabrėžti parko reguliarumą, galima tai padaryti formuojant gyvatvorų fragmentus, atsisakant perimetrinio kiekvieno segmento aprėminimo (kuris uždarytų visas vidines parko erdves, išskyrus

takus). Naujai kuriami elementai parko projekte neturėtų dominuoti.

Vertinant želdinių būklę, buvo atsižvelgta ir į SI "Vilniaus planas" rengtą Sapiegų parko projektą, kuris šiuo metu sustabdytas. Paminėtiniai kai kurie su želdinių apsauga susiję šio projekto trūkumai, palyginus projektinius sprendinius su esama situacija. Projekte suplanuotas takų tinklas (dėl kurio įrengimo numatyta šalinti medžius) nėra deramai pagristas, dalies suplanuotų takų ašys ir plotis neatitinka jokio istorinio laikotarpio žinomų planų, tyrimų duomenų ir netgi jiems prieštarauja. Pvz:

-tako A (centrinė išilginė ašis) plotis projektuojamas 8 m, nors seni vertingi medžiai (3.33, 3.135 ir kt.) abipus jo auga 5 m atstumu, o pats takas XVIII a. galimai buvo net siauresnis, negu dabartinis (abejų pagrindinių parko vartų plotis neviršija 4 m);

-tako B ašis projekte sutapdinta su bažnyčios centrine ašimi, nors nė viename istoriname plane šios ašys nesutampa, tuo tarpu iš esmės su visais istoriniais planais nuo XVIII a. sutampa išlikęs šimtamečių (~200-250 m. amžiaus) liepų eilės fragmentas, kuris projekte paliktas net ~2 m už projektuojamos tako ribos;

-tako C ašis suprojektuota per medžių grupę (3.75-77), nors bendra ašių simetrija leidžia spėti buvus ašį tarp dviejų esamų klevų (3.74, 3.75) - toks takas pratęstų išlikusių, medžiais apsodintą D tako ašį;

-takas E platinamas medžių (2.97, 2.98) sąskaita, nors šie medžiai ir liepa 2.59 galimai rodo jo ribą;

-takas F suprojektuotas tiesiai per vienus seniausią parko medžių (liepa 3.78 ir toje pačioje eilėje esantis liepos kelmas galimai ~200-250 m. amžiaus, kita daugiakamienė liepa 2.31-34 yra regeneravusi iš neišlikusio medžio ataugų), nors galėtų eiti šalia jų.

-takas G projektuojamas aukojant visą eilę medžių, kurių amžius siekia 100 ir daugiau metų. Šie medžiai, nors ir ne patys seniausiai, yra estetiškai vertingi ir formuoja barjerą nuo gatvės taršos (3.43, 3.44, 3.45, 3.47, 3.71).

-aikštėlės H ir I aplink fontanus suprojektuotos numatant estetiškai vertingų brandžių medžių iškirtimą (pvz. 2.74, 2.12, 1.75), nors projektuojami jų dydžiai nėra pakankamai pagrįsti, o esami medžiai netrukdo įrengti funkciskai pakankamo pločio aikštėles.

Seni medžiai 3.40, 3.42-3.47, 3.27-29, 3.58, 3.60, 3.54, 3.63-65) projekte numatyti iškirsti. Tačiau taip šis plotas, kuris turėtų būti gausiai apželdintas (ir projekte nurodoma, kad to siekiama), liktų be aukštaūgių medžių, padidėtų gatvės tarša. Netgi tuose tyrimuose, kuriais remėsi patys projektuotojai, rekomenduota juos ne kirsti, o prižiūrėti, tai nurodyta net projekto tekstinėje dalyje. Projekte nėra pagrįsti baseinų (išskyrus buvusio priešais rūmus) ir juos supančių aikštelių dydžiai, dangų medžiagiškumas, gélynų dydžiai ir raštai. Grotos pietrytiname geometrinės dalies kampe atkūrimas būtų abejotinas, neturint jokios ikonografijos, be to, tai būtų nesuderinama su smarkiai pasikeistusia situacija (XVIII a. šioje vietoje būta upelio, tačiau šiuo metu čia yra tvora ir nuo jos einantis kelias) bei naikintų esamą estetiškai vertingą želdinių: klevų, jazminų, meškyčių grupę.

Ašių atvėrimas suprojektuotas neatsižvelgiant į pasikeitusią parko aplinką: XIX-XXI a. esamus ir dar planuojamus statinius, kurie nederėtų su siūlomais parko sprendiniais ir jo atvirumu. Žvelgiant nuo centrinio skersinio tako, atsivertų dalis bažnyčios ir ją užstojantis XIX a. pastatas, kitame šios ašies gale – naujai pastatytas ir įstiklintas konferencijų salės priestatas. Kitos ašys taip pat būtų nukreiptos į įvairių laikotarių užstatymą, nors pagal barokinio parko planavimo principus taip būti neturėtų. Parko centrinėje dalyje pašalinus daugumą medžių, būtų išryškinti šią parko dalį supantys įvairūs pastatai, visų pirma: ties parko centrinės dalies riba stovintis sandėlis L. Sapiegos g. 8, vietoje kurio jau suplanuoti kotedžai, išdidinto tūrio L. Sapiegos g. 4 pastatas, L. Sapiegos 9 ir 15 administracinių pastatai, L. Sapiegos g. 17 pastatų kompleksas, VSTT pastatas Antakalnio g. 25, pastatai Antakalnio g. 13 (projektuojamas) ir 21a, 23, 29, daugiaubciai P. Vileišio g. 13 ir net Žirmūnų g. 12. Šie statiniai, "apnuoginus" parką, dominuotų jo kraštovaizdyje kaip vizualios taršos objektais, išryškėtų disonansas tarp skirtingu ansamblio komponenčių ir jų supančių naujadaru, kurį šiuo metu mažina želdiniai, o naujų želdinių pagalba galima būtų dar jų sumažinti. Vis dėlto špaleriai nėra rekomenduojami, nesant pajėgumų ilgalaikėje perspektyvoje palaikyti nuolatinę jų priežiūrą ir estetinę išvaizdą.

Sapiegų parkas Antakalnio urbanistikoje šiuo metu funkcionuoja nebe kaip atvira vieta gamtos apsuptyje, o kaip žalioji erdvė pastatų ir gatvių apsuptyje. Atsižvelgiant į esamą ekologinę parko vertę ir kartu šaltinių trūkumą atkuriant neišlikusias istorines jo vertes, būtina peržiūrėti iki šiol institucijų deklaruotus prioritetus renkantis parko tvarkymo būdą ir projektavimo koncepciją. Koreguojant parko projekto koncepciją, rekomenduojama įtraukti visą (ne tik reguliariają) jo teritoriją. Joje taip pat yra vertingų brandžių medžių, kuriuos būtina išsaugoti. Pavyzdžiui, šesiakamienis klevas, sena liepa ties seniūnijos pastatu (kamieno apimtis 1.3m aukštyje 305cm), liepa „Techparko“ kieme (apimtis 310cm), trikamiene liepa, pušis, dvikamiene liepa, tuopos (apimtys 358, 385cm) ir kt.

Kiti pasiūlymai: atsižvelgiant į tai, kad parko takų tinklas niekada nebuvo visiškai simetriškas, o parko perimetras ir dabar išlieka nesimetriškas, griežta parko simetrija neturėtų būti siekiamybė, o takų sprendiniai galėtų būti lankstesni ir palankesni želdiniams. Formuoti parko geometriją galima ne šalinant, o formuojant želdinius, gausinant apatinį ardą – krūmus bei vejos želdinius. Atsižvelgti į bendrą oro temperatūros augimo tendenciją ir parke ypač vertinti medžių lajos masyvo teikiamą šešelį. Atnaujinti kirtimo dideliais plotais, išsaugoti parkui svarbią paunksmę, kuri vasaros metu, kai parko lankomumas didžiausias, suteikia priebehę nuo saulės kaitros, mažina bendrą oro temperatūrą parke bei saugo veją nuo nudegimo. 1 teritorijoje suprojektuotus sprendinius įkomponuoti taip, kad išliktų ten augančių medžių vertingi masyvai. Atkreipti dėmesį į grupėmis ar poromis augančius medžius, kai iš jų numatyta šalinti tik vieną – šitaip deformuojasi liekančiojo medžio laja, kai tuo tarpu poroje jie atrodo estetiškai. Rekomenduojama ypač saugoti ne tik brandžius medžius, bet ir istorinių medžių kelmus ir jų atžalas – tai itin svarbūs senojo parko reliktai, autentišku pavidalu žymintys želdyno istorinę struktūrą ir saugantys jo genetinį paveldą.

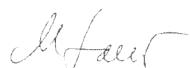
Išmaniuju technologijų pažanga sudaro galimybes patraukliai parodyti parko būklę, jo istoriją ir realizuoti įvairias suinteresuotų grupių vizijas neintervenciniu būdu, t. y., nežalojant objekto ir neaukojant vienos vizijos vardin kitos arba vieno laikotarpio paveldo vardin kito (ko ir reikalauja ICOMOS Venecijos chartijos 11 str.). Savaip svarbūs gali būti ne tik istorinių laikotarpinių reliktai, bet ir Černobylio aukų jamžinimas (būtent į čia buvo vežami nukentėjusieji), ir visuomenės sentimentai. Todėl rengiant parko projektą, kartu rekomenduojama parengti interaktyvų daugiasluoksnį parko modelį, kuris atspindėtų istorinių-architektūrinių ir gamtinių tyrimų duomenis, vizijų pliuralizmą, būtų atviras tolesniams tobulinimui ir tarnautų edukacijai. Jo pagrindu ateityje būtų galima išryškinti parko sprendinius, dėl kurių sutartų specialistai ir suinteresuotos visuomenės atstovai, ir tokius sprendinius atkurti be nereikalingų konfliktų. Siekiant didesnio skaidrumo, kokybės ir tarpusavio pasitikėjimo, projektavimo darbai turėtų būti vykdomi projektuotojus parenkant viešo konkurso būdu, pasitelkiant profesionalus.

Taip pat rekomenduojama parengti naujų tvarkymo koncepciją, bendradarbiaujant su specialistais ir sudaryti salygas įsitrukinti suinteresuotai vietas bendruomenei į parko tvarkymą. Analogios leidžia tikėtis, kad bendruomenės pilnavertis įtraukimas užtikrintų projektinių sprendinių tvarumą. Tuo pačiu tai galimybė pagerinti parko priežiūros kokybę, racionaliau paskirstyti lėšas ir proga visuomenei darbais (o ne tik protestais) įrodyti savo suinteresuotumą, t. y. kad jai iš tikrujų yra svarbi tinkama parko priežiūra ir kad ji pajęgi bent iš dalies būti už tai atsakinga.

Šioms išvadoms ir rekomendacijoms parengti komisija turėjo, lyginant su objekto apimtimi, ribotą laiką ir ribotus išteklius, todėl jos neapima visų atvejų, visų aspektų ir vertintinos kaip pagrindas detalesniems tyrimams. Juos rekomenduojama atliliki rengiant projektą.

Komisijos pirmininkas

Milda Laužikaitė

Dainius Labeckis

Želdiniai, gerinantys aplinkos estetiką

(priedas prie Sapiegų parko centrinės dalies želdinių būklės ekspertizės išvadų, 2019-07-20)

1 teritorija:

- 1.12 klevas, brandus, estetiškai vertingas, akcentas želdyne (projekte numatyta palikti).
- 1.145, 1.146 liepos, estetiškai vertingos (projekte numatyta kirsti). Gražiai suaugę, žemom šakom, nepažeistos genėjimo, kuria jaukią estetišką paunksmę.
- 1.147 klevas, estetiškai vertingas (numatyta kirsti).
- 1.142, 1.143, 1.144, 1.145, 1.146, 1.147, 1.148, 1.149, 1.150, 1.151, 1.152, 1.153, 1.154, 1.155, 1.156, 1.157, 1.158, 1.159, 1.160 – liepos, klevai ir kaštonai, estetiškai vertingi (numatyta kirsti). Sudaro stačiakampę jaukią žalią aikštelię - kambarį, kuriami galėtų atsirasti suoliukai. Tai būtų puiki erdvė išpildyti gyventojų poreikį turėti keletą suoliukų ant žolės, nes kol kas visi suoliukai stovi ant takų.
- 1.165, 1.168, 1.183 – liepos, estetiškai vertingos (numatytos kirsti). Liepos yra buvusios tako linijos fragmentas, galima tankinti želdinius, atkuritant tako liniją.
- 1.178 klevas, estetiškai vertingas, įspūdinga laja (numatyta palikti).
- 1.20 klevas, brandus, estetiškai vertingas, įspūdinga laja (numatyta palikti).
- 1.23 šermukšnis, vienintelis medis atviroje vietoje, estetiškas žydėjimo metu (numatyta kirsti).
- 1.24, 1.25, 1.26, 1.27, 1.28 klevai, estetiškai vertingas klevynas, gražiai dera kamienų linijos (numatyta kirsti).
- 1.3 klevas, vizualiai aprėmina taką link vartų (numatyta kirsti).
- 1.37 liepa, brandi, labai estetiška (numatyta palikti).
- 1.42 nudžiūvusi grybais apaugusi liepa, labai svarbi ekosistemos biologinei įvairovei, galima panaudoti edukacijai (numatyta kirsti). Estetiškai vertinga dėl skulptūriškumo, genių išvarpyto kamieno.
- 1.75 liepa, estetiškai vertinga (numatyta kirsti).
- 1.79 klevas, įspūdinga laja (numatyta kirsti).
- 1.91 klevas, estetiškai vertingas, įspūdinga laja (numatyta palikti).

2 teritorija:

- 2.18 eglė, estetiškai vertinga (numatyta palikti).
- 2.140 klevas, estetiškai vertingas, įspūdinga laja (numatyta palikti).
- 2.146 eglė, estetiškai vertinga, įspūdinga laja (numatyta kirsti).
- 2.179 eglė, estetiškai vertinga, įspūdinga laja (numatyta kirsti).
- 2.24 tuopa, įspūdingų gabaritų, svarbus akcentas parko struktūroje, ypač kai buvo pašalinti kiti stambūs šio medžio aplinkoje augę medžiai.
- 2.62, 2.63 liepos, estetiškai vertingas šalia augančiu liepų derinys (numatyta palikti).
- 2.74 kaštonas, estetiškai vertingas (numatyta kirsti). Žydi, sudaro bendrą vizualiai darnų lajos burbulą su šalia augančiu klevu 2.75 .
- 2.75 klevas, estetiškai vertingas (numatyta kirsti). Sudaro bendrą vizualiai darnų lajos burbulą su šalia augančiu kaštonu 2.74 .

3 teritorija:

- 3.129 uosis, estetiškai vertingas, savo lapų forma pajvairina želdinių lajų kompoziciją. (numatyta kirsti). Pakaktų nugenerēti vieną sausą šaką. Šalia 3.16 kriausės iš nukirstos senos liepos kelmo vietas auga ataugos – leisti liepai ataugti. Natūraliai ir vietoje atželiančios želdiniai būtų atsvara prastai ir neestetiškai genėtų dalies parko medžių vaizdui.
- 3.17 eglė, estetiškai vertinga, įspūdinga laja (numatyta kirsti).
- 3.42, 3.43, 3.44, 3.45, 3.46, 3.47 tuopos, estetiškai vertingos (numatyta kirsti). Kartu su šalia augančiomis kriausėmis, tuopomis, obelimis ir krūmais sudaro efektingą baltais žydinčiu želdinių

grupę.

3.48, 3.49 liepos, estetiškai vertingos (numatyta palikti)

3.7 klevas, estetiškai vertingas, dailiai nuaugės (numatyta kirsti). Galima sukurti salelę, išlaikant fontano ratą aplink.

3.71 klevas, estetiškai vertingas (numatyta kirsti)

3.74 klevas, estetiškai vertingas, vienas iš 3 zonos akcentų (numatyta palikti)

3.78 liepa, brandi, estetiškai vertinga, vienas iš 3 zonos akcentų. Palikta ant suprojektuoto tako, svarbu apsaugoti šaknyną nuo statybos darbų.

3.8 liepa, estetiškai vertinga, natūraliai nuaugusi, genėjimo nesužalota apatine lajos dalimi (numatyta palikti).

Pastebėtos klaidos šalinamų medžių brėžinyje:

Sąraše praleistas klevas prie 3.58 medžio (apimtis 1.28 m.), estetiškai vertingas (numatytas palikti – matosi iš žymėjimo ant medžio)

2.139 yra ne V, o brandus lazdynas (numatytas kirsti), kuris gerai auga 2.140 klevo pavėsyje ir vešlia laja užpildo erdvę.

Kitos vertingos parko želdinių grupės, svarbios tolesniams parko vystymui (išraiškingos, dekoratyvios, istoriniai reliktai):

-Rūmų g. alėjos visi brandūs medžiai (liepos ir klevai) – jų eilės kuria monumentalų žaliajį tunelį ir efektingai pabrėžia reguliariosios parko dalies ribą,

-klevų ir liepų grupė abibus centrinio tako (3.133-3.136, 3.31-3.36),

-Istorinio parko reliktiniai medžiai (1.37, 1.41, L 83-84, 1.42, 1.75, 1.89, 1.92, 2.140, 2.58-2.62, 2.5, 2.19, 2.96, 3.48-3.50, 3.78, 3.74, 3.2, 3.3, 3.8,),

-Istorinių medžių kelmai ir jų (liepų) ataugos (išskirtini >10 kelmų, kurių skersmenys ~80-150cm, t. p. sunykiusi kelmų ataugos 3.52, 2.32-2.34, 2.95 ir kt.),

-brandžių klevų alėja 1 teritorijoje (1.8-1.20),

-baltujų tuopų, vaismedžių, krūmų ir žolinių augalų grupė 3 teritorijoje (3.16-3.65),

-estetiškai vertingi želdiniai palei istorinius takus, nepriklausomai nuo medžių amžiaus.

-klevų ir krūmų grupė 1 teritorijoje (1.24-1.28),

-klevų grupė 3 teritorijoje (3.66-3.74),

-estetiškai vertingi spygliuočiai (atsižvelgiant į jų fitosanitarinę būklę),

-medžiai parke, už centrinės jo dalies ribų – seniausia Vilniaus liepa, šešiakamienis klevas, liepa ties seniūnijos pastatu (kamieno apimtis 305cm), liepa „Techparko“ kieme (apimtis 310cm), trikamienė liepa, pušis, beržas, dvikamienė liepa, tuopus (kamienų apimtys 358, 385cm), brandžių klevų alėja.

